

دستور العمل تدوین و تهیه پایان نامه

دوره‌های دکتری

دانشکده معماری، پردیس هنرهای زیبا، دانشگاه تهران

شرایط عمومی رساله نهایی

رساله در رشته‌های مختلف مقطع دکتری این دانشکده با ارزش ۱۸ واحد در پایان دوره آموزشی مورد قضاوت قرار می‌گیرد. برای این منظور ارائه طرح پیشنهادی (Proposal) با توجه به شرایط عمومی در رشته‌های مربوط و شرایط خاص هر رشته تهیه و ارائه می‌شود.

انتخاب استاد راهنما

استاد راهنما به تقاضای دانشجوی و موافقت کتبی استاد و با تصویب شورای تحصیلات تکمیلی گروه تعیین می‌گردد. استاد راهنما باید حداکثر تا پایان نیمسال اول تحصیلی دانشجوی تعیین شود و باید عضو هیات علمی دانشگاه تهران بوده و حداقل دارای رتبه استادیاری باشد که سه پایان نامه کارشناسی ارشد یا دکترای حرفه‌ای را راهنمایی کرده‌باشد. به پیشنهاد استاد راهنما و تایید شورای تحصیلات تکمیلی گروه حداکثر ۲ نفر از اعضای هیات علمی یا از صاحب نظران و محققان برجسته به عنوان استاد مشاور تعیین می‌گردند.

استاد مشاور باید دارای مدرک دکتری با حداقل رتبه استادیاری با ۳ سال سابقه تدریس یا تحقیق در دوره کارشناسی ارشد باشد. صاحب نظران و محققانی که عضو هیات علمی نیستند باید دارای مدرک دکترا باشند. در مورد مشاور دوم در مقطع دکتری لازم است حداکثر دو ماه پس از تأیید پیشنهاد طرح پژوهشی رساله کتباً معرفی گردد. پس از انقضای مدت تعیین شده معرفی مشاور دوم پذیرفته نخواهد شد.

انتخاب موضوع رساله نهایی

موضوع رساله نهایی با مشورت با استاد راهنما انتخاب و معین می‌گردد. از آنجاکه اساتید دانشکده معماری هر کدام در زمینه خاص تحقیقاتی در طرح جامع تحقیقاتی دانشگاه اعلام آمادگی نموده‌اند، ضرورت دارد تا موضوع انتخابی دانشجویان با توجه به زمینه‌های تخصصی اساتید و برنامه جامع تحقیقاتی آنها معرفی گردد.

زمان اخذ رساله نهایی

دانشجوی دکتری پس از موفقیت در امتحان جامع حداکثر تا پایان نیمسال چهارم تحصیلی باید از پیشنهاد طرح پژوهشی رساله خود در حضور کمیته‌ای متشکل از استاد راهنما، استادان مشاور، دو نفر استاد داور از گروه و دو نفر استاد داور خارج از گروه به پیشنهاد استاد راهنما و تصویب شورای تحصیلات تکمیلی گروه از طرح دفاع نماید. (Proposal) پژوهشی

چنانچه دانشجوی دکتری نتواند در زمان مقرر از پیشنهاد پژوهشی رساله خود، دفاع نماید، می‌تواند زمان مذکور را با موافقت استاد راهنما و تصویب شورای تحصیلات تکمیلی گروه و دانشکده حداکثر به مدت یک نیمسال تحصیلی، با رعایت سقف زمانی مجاز دوره دکتری به تعویق اندازد. دانشکده موظف است حداکثر ۲ هفته پس از برگزاری دفاع از پیشنهاد طرح پژوهشی رساله دانشجوی تصویب موضوع طرح را به همراه فرم مربوط به اداره کل تحصیلات تکمیلی دانشگاه ارسال نماید. تمام فعالیت‌های علمی و پژوهشی دانشجوی در مرحله پژوهشی و تدوین رساله، باید با هدایت و نظارت استادان راهنما و مشاور صورت گیرد. دانشجوی موظف است در پایان هر نیمسال گزارش فعالیت پژوهشی خود را به تایید استاد راهنما رسانیده و در سمینارهایی که از طرف گروه اعلام می‌شود شرکت نماید.

نحوه تدوین رساله نهایی

برای تدوین رساله نهایی که گزارشی علمی و مکتوب از چگونگی تحقیقات بعمل آمده در خصوص موضوع رساله است، ضرورت دارد تا ساختار نوشتاری آن از نکات زیر پیروی نماید.

۱- بخش ها و ترتیب آنها

رساله‌هایی که به اداره تحصیلات تکمیلی دانشگاه تهران تحویل می‌گردد، باید حاوی بخش‌های نامبرده در زیر باشد.

- صفحه بسم اله؛
- صفحه عنوان (عین صفحه روی جلد بدون آرم)؛
- صفحه گواهی دفاع از رساله؛
- صفحه اصالت اثر؛
- اهدا (اختیاری)؛
- چکیده فارسی (حدود ۳۰۰ واژه و ۵ کلید واژه)؛
- پیشگفتار (اختیاری)؛
- تقدیر و تشکر (اختیاری)؛
- فهرست مطالب (شامل مقدمه، عناوین اصلی و فرعی فصل‌ها، فهرست منابع و عناوین پیوست‌ها)؛
- فهرست تصاویر (شامل شکل‌ها، عکس‌ها، دیاگرام‌ها، نمودارها، کروکی‌ها)؛
- فهرست جداول؛
- فهرست علائم و اختصارات (در صورت وجود)؛
- مقدمه (شامل معرفی موضوع، اهمیت موضوع، هدف‌های پژوهش، مفاهیم و تعاریف خاص و توضیح چگونگی روش تحقیق)؛
- متن اصلی (حداکثر ۱۵۰ صفحه)؛
- نتیجه‌گیری و پیشنهادات (نقشه‌ها) با توجه به شرایط خاص رشته؛ (به پیوست شماره ۱ رجوع کنید.)
- فهرست منابع و ماخذ؛
- فهرست اعلام (اختیاری)؛
- پیوست‌ها (در صورت وجود)؛
- چکیده انگلیسی (حدود ۳۰۰ واژه و ۵ کلید واژه)؛
- صفحه عنوان انگلیسی؛
- طرح نهایی (روی جلد انگلیسی)؛

۲- شیوه نگارش

آیین نگارش رساله نهایی باید مطابق روش مورد تایید دانشکده و از نظر درست‌نویسی فارسی، مطابق شیوه نگارش فرهنگستان ادب باشد. همچنین قواعد و مشخصات تصریح شده در این دستورالعمل باید رعایت شود.

۳- کاغذ و حروفچینی

متن رساله نهایی باید روی کاغذ سفید مرغوب A4 به صورت دورو تایپ گردد. نوع قلم مورد استفاده در تمامی متن یکنواخت و اندازه آن ۱۳ نازنین و در محیط word باشد. نوع قلم و اندازه آن برای عناوین می‌تواند متفاوت باشد ولی از به کار بردن قلم‌های فانتزی خودداری شود. معمولاً "اندازه حروف عناوین فصلها ۱۶، عناوین اصلی ۱۴ و عناوین فرعی ۱۳ مناسب می‌باشد. اندازه حروف پی‌نوشت و پانویس دو شماره کوچکتر از حروف متن تعیین می‌گردد.

۴- فاصله‌گذاری و حاشیه‌بندی

فاصله سطرها در تمامی رساله‌ها برابر حداقل (At least) انتخاب شود. حاشیه سمت راست و بالا مساوی ۳/۵ سانتیمتر و حاشیه سمت چپ و پایین برابر ۲/۵ سانتیمتر باشد. این حاشیه‌ها باید در سرتاسر پایان نامه حتی صفحه‌های شکل دار و مصور نیز رعایت شود. در صورتی که در برخی موارد اندازه شکل‌ها یا تصاویر بزرگتر از فضای داخل حاشیه باشد، با کوچک کردن آنها و یا با استفاده از کاغذ A3 (به صورت تا خورده)، همچنان حاشیه تعریف شده رعایت شود.

۵- شماره‌گذاری

شماره صفحات آغازین (از اول رساله تا اول متن اصلی) با اعداد و به حروف نوشته می‌شوند مانند: پنج، شش. تمامی صفحات متن اصلی، که از مقدمه یا فصل نخست شروع می‌شود، باید شماره‌گذاری شوند. شماره‌گذاری صفحات شامل صفحه‌های محتوی شکل، جدول، منابع و پیوست‌ها نیز می‌گردد. در صفحه عنوان پایان نامه و صفحات عنوان فصل‌ها از درج شماره صفحه خودداری شود. دسته‌بندی مطالب از "قسمت" (بزرگترین تقسیم‌بندی)، به "فصل" و نهایتاً به "بخش" تقسیم می‌گردد. بخش‌ها و زیربخش‌ها با عدد شماره‌گذاری می‌شوند. به طوری که شماره فصل در سمت راست و شماره بخش، بعد از آن آورده می‌شود. مثلاً "۳-۲-۴" بیان‌کننده زیربخش ۴ از بخش ۲ فصل سوم است. در صفحه فهرست نیز همین روش رعایت شود.

۶- جدول‌ها و تصاویر

تمامی تصاویر و شکل‌ها باید با کیفیت و اندازه مناسب تهیه شوند، به گونه‌ای که کپی تهیه شده از آنها از وضوح کافی برخوردار باشد. شکل‌ها، نمودارها و منحنی‌ها با لفظ تصویر نامیده می‌شوند و باید به ترتیب ظهور در هر صفحه شماره‌گذاری شده و توضیحات مناسب در کنار آنها درج شود. مثلاً "برای شکل‌های فصل ۲، تصویر ۱-۲، تصویر ۲-۲ و غیره و برای شکل‌های فصل ۳، تصویر ۳-۱ و غیره چنانچه جدول یا شکلی از مرجعی آورده شده است، مرجع در عنوان جدول یا تصویر ذکر می‌گردد. همچنین لازم است به کلیه تصاویر و جدول‌ها، در متن ارجاع داده شده باشد.

۷- زیر نویس

در صورتی که یک عبارت یا واژه نیاز به توضیح خاص یا معادل نویسی غیر فارسی داشته باشد، توضیح را می‌توان به صورت زیر نویس در همان صفحه ارائه نمود. در این صورت عبارت یا واژه توسط شماره‌ای، که به صورت کوچک در بالا و سمت چپ آن چاپ می‌شود، مشخص شده و در زیر نویس معادل غیر فارسی یا توضیح مربوط به آن شماره ارائه می‌شود.

۸- ذکر اعداد در متن

در مورد اعداد صحیحی که در داخل متن نوشته می‌شود (غیر از شکل‌ها و تصاویر) هر گاه عدد کمتر از ۱۰ باشد آن عدد با حروف نوشته می‌شود، مثل چهار یا هفت؛ و هر گاه ۱۰ و بزرگتر باشد به صورت عدد نوشته می‌شود، مثل ۴۶ یا ۱۳. برای مشخص کردن اعداد اعشاری از (/) استفاده می‌شود مثل ۱۲/۴، و چنانچه در صد مورد نیاز است از علامت درصد استفاده می‌شود، مثل ۴۴٪.

۹- سیستم واحدها

سیستم واحدهای مورد استفاده در رساله، سیستم بین‌المللی متریک SI می‌باشد. در صورتی که استفاده از واحدهای دیگر لازم باشد، معادل متریک آن در پرانتز درج گردد.

۱۰- تاریخ

درج تاریخ برای موضوعات غیر ایرانی به میلادی و برای موضوعات ایرانی به هجری قمری (ه. ق) یا هجری شمسی (ه. ش) نوشته می‌شود. در صورتی که از منابع غیر فارسی با تاریخ میلادی استفاده می‌شود، معادل ایرانی سال میلادی حتماً در کنار آن آورده شود.

۱۱- درج لغات لاتین در متن فارسی

همه نام‌های خارجی در متن به خط فارسی و زیر نویس به لاتین (یا به خط اصلی) نوشته می‌شود.

۱۲- نحوه ارجاع در متن

میزان استفاده، اقتباس، ترجمه و کیفیت گزینش آنها از ماخذ و منابع در رساله باید با نظر استاد راهنما باشد. اقتباس از پایان نامه دیگران بدون ذکر ماخذ حکم تقلب را داشته و چنانچه در متن مطلبی از کتاب، مقاله، ترجمه، مصاحبه و غیره نقل شود، نحوه ارجاع در متن به روش (نویسنده، تاریخ) و به ترتیب زیر می باشد: - بلافاصله پس از خاتمه جمله‌ای که از یک منبع نقل شده است، در درون پرانتز ذکر مرجع با ارجاع به نام نویسنده و سال انتشار آورده می‌شود، مثال (فلامکی، ۱۳۷۶)،

۱۳- نحوه تنظیم فهرست منابع و ماخذ

لازم است به کلیه منابعی که در متن مورد استفاده قرار می‌گیرد در فهرست منابع و ماخذ اشاره گردد. همه منابع به ترتیب حروف الفبایی نام نویسنده (نام خانوادگی و نام مولف؛ تاریخ / زمان انتشار یا نگارش، نام اثر؛ محل نشر، مشخصات ناشر)، در فهرست مراجع و در دو بخش فارسی ولاتین ذکر می‌گردد. در خصوص منابع الکترونیکی، از حروف URL در داخل متن و فهرست آنها در بخش منابع با معرفی جزئیات آدرس سایت و زمان مراجعه به سایت استفاده شود. برای مثال: URL1:WWW. AIA.org(visited Nov. 15/2015

۱۴- مشخصات جلد پایان نامه

- ۱- جنس جلد از مقوا یا ضخامت ۲ تا ۳ میلیمتر، با روکش چرم مصنوعی (گالینگور) می‌باشد.
- ۲- رنگ جلد رساله‌های دکتری مشکی می‌باشد.
- ۳- قطع جلد نیم سانتیمتر بزرگتر از قطع کاغذ است.
- ۴- در قسمت عطف پایان نامه، آرم دانشگاه منقش و عنوان رساله و نام نویسنده و سال نوشته می‌شود.
- ۵- نوشته‌های روی جلد و عطف به صورت زرکوب چاپ گردد.
- ۶- برای مشخصات روی جلد و پشت جلد و عطف جلد به پیوست شماره ۱ مراجعه شود.

۱۵- تکثیر رساله

کلیه دانشجویان دوره دکتری موظفند گزارش نهایی خود را پس از تایید استاد راهنما به صورت باز و صحافی نشده در ۴ جلد تکثیر و به گروه ارائه نمایند تا برای داوری ارسال شود. پس از اعلام نظر مثبت یک داور داخلی و یک داور خارجی دعوت‌نامه برای حضور در جلسه پیش دفاع برای هیات داوران صادر خواهد شد. پس از برگزاری جلسه دفاع نهایی دانشجویان موظفند رساله خود را به تعداد ۷ نسخه (یک نسخه استاد راهنما- یک نسخه استاد مشاور- یک نسخه دفتر گروه- یک نسخه اداره آموزش- دو نسخه کتابخانه- یک نسخه مرکز اسناد علمی کشور) به همراه CD مربوطه تحویل واحدهای مربوطه نمایند.

تذکره: دانشجویان لازم است مقاله‌های مستخرج از تحقیقات بعمل آمده در خصوص رساله خود را که مورد تأیید استاد راهنما قرار گرفته، به صورت چاپ شده و یا با نامه "تأییدیه پذیرش چاپ" همزمان با ارائه رساله جهت برگزاری جلسه پیش دفاع ارائه نمایند.

پیوست شماره ۱:

متن روی جلد

پردیس هنرهای زیبا

نام دانشکده

عنوان رساله

نگارش: نام کامل نویسنده

استاد راهنما: دکتر (نام و نام خانوادگی)

استاد مشاور: دکتر (نام و نام خانوادگی)

پایان نامه برای دریافت درجه دکتری رشته...

ماه و سال

متن صفحه عنوان

دانشگاه تهران

پردیس هنرهای زیبا

نام دانشکده

عنوان پایان نامه

نگارش: نام کامل نویسنده

استاد راهنما: دکتر (نام و نام خانوادگی)

استاد مشاور: دکتر (نام و نام خانوادگی)

پایان نامه برای دریافت درجه دکتری رشته...

ماه و سال

مطالب عطف پایان نامه

عنوان اصلی رساله

نام نویسنده

سال ۱۳۹۴

متن پشت جلد

University of Tehran
College of Fine Arts
School of Architecture

Thesis title

By: .....

Supervisor: .....

Advisor.....

A Final Project Submitted
For
The Degree of PHD of
Architecture

Month and Year

متن صفحه عنوان انگلیسی

University of Tehran
College of Fine Arts
School of Architecture

Thesis title

By: .....

Supervisor: .....

Advisor.....

A Final Project Submitted
For
The Degree of PHD of
Architecture

Month and Year